

Udstilling genopliver leret i samtidskunsten

Få materialer er så intuitivt forbundet med hånden og ånden som ler. Givende udstilling på Gl. Holtegaard med 20 danske samtidskunstnere med leret som omdrejningspunkt

udstilling

AF CHRISTIANE MELDGAARD

kultur@k.dk

På kunsthallen Gl. Holtegaard i Nordsjælland udstilles for tiden 20 danske samtidskunstnere i gruppeudstillingen "Fed ler – krukke i kunsten nu". Det er nyfortolkninger af det oldgamle materiale som brugsobjekt, skulpturelle installationer og lyd flettet ind i en omfattende udstillingscenografi.

Få materialer er så intuitivt forbundet med hånden og ånden som ler. Fra arkæologiske fund til nutidige køkkenredskaber og til det åndelige i verdens store skabelsesberetninger og mytologier: Af jord er du kommet, til jord skal du blive.

Til "Fed ler – krukke i kunsten nu" har man forsøgt at vise vores forbundethed med jorden og leret ved at tydeliggøre materialiteten i selve udstillingsdesignet. Man har opgravet jorden fra gårdspladsen foran kunsthallen og spredt den ud over gulvene i udstillingen og beklædt væggene med tungt jordfarvet stof. Det skaber nogle huleagtige, atmosfærisk fortættede rum, hvor luften er tyk af jordstøv, og der er noget gennemført og befriende over en udstilling, hvor materialet udgør selve temaet og samtidig danner scenografien.

Keramik har længe været hot i samtidskunsten. Men generelt i kunsthistorien har værker af ler været hensat til baggrunden til fordel for skulpturer i mere bekostelige materialer: marmor, bronze og så videre.

Arbejdet med ler er kluntet og beskidt og overladt til en stor del tilfældighed i processen. Leret kan knække i oven, farven kan ændre sig efter brænding.

På grund af håndens erfaringer med materialet virker det oplagt, at man må røre ved udvalgte skulpturer i udstillingen og erfare dem taktilt, ikke kun gennem synsansen. Man kan tilmed iføre sig stof- "futter", syet af tekstildesigner Anna Clarisse Holck Wæhrens, hvis man vil mærke den bløde jord under fødderne – eller et af de knuste potteskår, en slags kunsthallens egen arkæologi, et levn fra et kunstværk af Clare Twomey fra udstillingen "Lerets magi", som fandt sted på kunsthallen i 2011.

Krukken undersøges i udstillingen ud fra temaer som krop, køn, natur og spiritualitet og er især inspireret af

▲ Karl Monies' (født 1984) farverige beholdere med snørret og grafisk stramme former virker næsten som et sci-fi-bud på beholderens opdaterede form og udtryk. Her er det værket "CXVI" (2019). – Foto: Robert Damisch.

den amerikanske forfatter Ursula K. Le Guin berømte "Bæreposeteorien om fiktion": en hyldest til samleren og som et overset faktum i historieskrivningen af flere grunde. Hovedsageligt den, at fortællingen om indsamlingen af bær og korn er mindre sexet end historien om mammutjægeren, heltene og genstandene til at slå og banke med.

Le Guin anser beholderen og samleren som grunden til menneskeartens overlevelse og som et overset faktum i historieskrivningen af flere grunde. Hovedsageligt den, at fortællingen om indsamlingen af bær og korn er mindre sexet end historien om mammutjægeren, heltene og genstandene til at slå og banke med.

Værkerne i udstillingen spænder fra et tydeligt fokus på beholderens funktion og form til krukken som noget formmæssigt friere og mere symbolsk.

Frederik Nystrup-Larsens krukke er som en undersøgelse af krukken designmæssige urform: noget friskt og ubesværet, næsten primitivt med sine tydelige fingeraftryk i lerets overflade og et ritualistisk præg.

Karl Monies' farverige beholdere med snørret og næ-

sten grafisk stramme former virker ved siden af næsten som et sci-fi-bud på beholderens opdaterede form og udtryk.

I Dan Stockholms "Terra Form III" er en gipskrukke viklet ind i trærødder og plantemateriale og synes nærmest lige at være trukket op af jorden, som fra en arkæologisk udgravning, hvor krukken lidt asymmetriske form minder om et fossil, en forstening af et stykke kultur, der engang var.

Fire af udstillingens kunstnere – Cathrine Raben Davidsen, Anna Samsøe, Nour Fog og Frederik Næblerød – har lavet værker specifikt til udstillingen, som alle er placeret i jordbunker, mens de fleste af udstillingens øvrige værker er placeret på jordfarvede podier.

I Cathrine Raben Davidsens stedsspecifikke installation "Silver Water and Starry Earth" ses seks skulpturer med inspiration i et alkyminstisk middelalderskrift. Værkerne viser kunstnerens enorme beherskelse af leret

▲ Flere yngre kunstnere er repræsenteret på udstillingen på Gl. Holtegaard. Her er det Klara Liljas (født 1989) værk "Dryope" (2018). – Foto: Klara Lilja.

både formmæssigt og i arbejdet med kontraster i glasering og tekstur.

Der er også mere eller mindre direkte symboler på køn, det kvindelige og mandlige og blanding derimellem, måske rituelle mandomspøve eller besættelsen af alkymien som en slags potensforlænger?

I flere værker anvendes krukken hulrum også som lydinstrument. I Nour Fogs gennemførte installation "Moderskjold" minder krukken formmæssigt mere om brudte æggeskaller, ormædte muslingeskaller eller en samling af fostre med navlestreng. Et næsten omsorgsfuldt symbolsk billede på naturens og kroppens beholdere af liv.

Går man tæt på, hører man lyden af noget boblende, som er ultralydsoptagelser af virkelige fostre. Det er beholderen som oprindelsen til det hele, noget fællesmenneskeligt og måske før-kønsligt. I det eventyrlige installatoriske setup af Anna Samsøe,

"Mundlam koral", efterligner glasuren på keramikken havets slimede, koral-teksturer. Beskueren performer selv lyden i værket ved at dreje de søstjernelignende arme med magnetiske ender, hvorved en magnet i krukken igangsætter en "klonk"-lyd i keramikken.

Og i den mere spirituelle afdeling er Ursula Nistrups "Resonating Pillars (Recorded Version)", et værk bestående af fire høje såkaldte klangsojler, placeret i jorden med en drone-agtig, messende lyd, som er gjort af optagelser af de fire søjlers egen lyd. Det er lyden af materialet selv, klangen af jorden, vi går på, udstøbt i forskellig form. Værket skaber en fyldig og stemningssigende, meditativ entré til udstillingens første rum – en rumlig og helstøbt magi, som desværre nok udvandes lidt i løbet af udstillingen.

Kunstnerens tilgang til leret er i flere værker også mindre konceptuel og mere intuitiv og legende. I Frederik Næblerøds befriende og næ-

▲ Krukken undersøges i udstillingen ud fra temaer som krop, køn, natur og spiritualitet. Her er det Frederik Næblerøds (født 1988) "Lady gloves" (2020). – Foto: Alice Folker Gallery.

Keramik har længe været hot i samtidskunsten. Men generelt i kunsthistorien har værker af ler været hensat til baggrunden til fordel for skulpturer i mere bekostelige materialer: marmor, bronze og så videre.

sten humoristiske værk "Snake" bliver teknikken til motivet selv. Krukken pølses op med gammeldags pølsesteknik og ender selv som slange. Dyremotiverne går igen i Fie Norskers lidt naivistiske stentøjs-værk "Uhu ugle" (2017) og i Andreas Schulenburgs tre værker eller "ugletræer", hvor krukken mere tager form som en figurativ vase, som forestiller træer, hvori ugler, en spætte og en musvit har taget bo. Og endelig er der værker af kunstnere, som ikke nødvendigvis har keramikken som primært medie, men som udforsker dens potentiale som eksempelvis tredimensionelt læred.

Det er sjældent, at en udstillingscenografi fylder så meget som i "Fed ler – krukke i kunsten nu". Den bliver nærmest værklig i sig selv. I størstedelen af udstillingen skaber den fornemmelsen af magi og en nærmest spirituel aura omkring genstandene, mens den andre steder faktisk afmonterer denne forun-

dring. Det er i præsentationen af de mange værker på podier, som virker sammenklemte, som i en gammeldags kulturhistorisk udstillingsdiskurs, hvor "jo flere flinteøkser, des større videnskabelighed" var devisen.

Podierne ophæver konceptet om forbundethed mellem den besøgende, værkerne og det jordhule-lignende rum. Værkerne reduceres dermed på en uheldig måde til at illustrere en kunsthistorisk pointe om, at leret er tilbage i samtidskunsten. Helt omvendt fungerer det kuratoriske greb omkring de værker, som er placeret i selve scenografiens jordbunker. Her løftes værkerne, lader os være fysisk tæt på, på en anderledes helstøbt og utraditionel måde, hvor scenografien kun er bagtæppe.

Fed ler – Krukke i kunsten nu. Gl. Holtegaard, Holte. Til den 10. januar 2021.

kort nyt

Caritas laver læseklub

Caritas Danmark, der er den katolske kirkes humanitære hjælpeorganisation, lancerer i dag i samarbejde med forlaget Cicero en læseklub, "som skal sende læserne på en rejse, der gør dem klogere på verden og ikke mindst på det at være et menneske på flugt". 10 skønlitterære værker er blevet udvalgt til den nye læseklub.

Den første læseoplevelse bliver den afghansk-amerikanske bestsellerforfatter Khaled Hosseinis "En bøn til havet", som er inspireret af billedet af den treårige kurdiske dreng, der druknede under flugten til Europa og skyllede op på en strand ved Middelhavet. Ønsket med Caritas' læseklub er at styrke det folkelige engagement i nødhjælpsarbejde ved hjælp af litteraturen. "Vi magter ikke at forholde os til sultens, flugtens og fattigdommens realitet, når den optræder som tal og statistikker, men det enkelte menneskes historie kan nå os," udtaler Caritas Danmarks generalsekretær Maria Hammershøj i en pressemeddelelse. Forlagschef på det Gyldendal-ejede forlag Cicero, Elisabeth Strandgaard, udtaler: "Litteratur er en fantastisk brobygger mellem mennesker og et enestående værktøj til at forstå andre menneskers livssituation. Derfor er vi glade for, at vi kan være med til at grundlægge Caritas Læseklub med bogen 'En Bøn til Havet'."

Filminstitut gav støtte efter anklage

Danske Filminstitut (DFI) burde have undersøgt en klage i 2017 fra den sydkoreanske filmfestival i Seoul over en filminstruktør, inden han modtog yderligere støtte fra filminstitutet til en ny film.

Det siger DFI's direktør, Claus Ladegaard, til Berlingske efter, at Ekstra Bladet i flere avisartikler har afsløret, at filminstruktøren skulle have krænkset ansatte seksuelt i et dansk filmselskab, han var tilknyttet, ligesom han blev hjemsendt fra den koreanske filmfestival ud fra en lignende grund.

Festivalen sendte samtidig med hjemsendelsen en e-mail til filminstruktørens producent og til DR, der begge havde været med til at finansiere instruktørens deltagelse ved festivalen. I e-mailen forklarede festivalen, at de ønskede at forhindre fremtidige lignende krænkelselser. Det Danske Filminstitut havde ikke været med til at dække festivalomkostningerne, men modtog en kopi af e-mailen til DR.

I dag siger Claus Ladegaard til Berlingske, at DFI tog e-mailen til "efterretning, men ikke foretog sig yderligere". Filminstruktøren modtog yderligere støtte fra DFI efter, at de modtog klagen fra filmfestivalen i Seoul.

En ny tids helt

Clint Eastwoods "Richard Jewell" er baseret på virkelige begivenheder, men tager sig tvivlsomme friheder i forsøget på at ophøje den lille mand og angribe magthaverne

film

AF JEPPE KROGGGAARD CHRISTENSEN

kultur@k.dk

Det er, om man vil det eller ej, svært at se bort fra konteksten, når amerikanske kunstnere skildrer "den lille mand".

Når Bruce Springsteen eksempelvis synger om dem, der lider under konjunkturerne, så farves indtrykket let af hans udtalte sympati for det demokratiske parti.

Det samme gælder Clint Eastwood, blot med modsat politisk fortegn. Den 90-årige instruktør har livet igennem været svoren republikaner og

Richard Jewell. Instruktør: Clint Eastwood. Medvirkende: Paul Walter Hauser, Olivia Wilde med flere. Viset i udvalgte biografier.

når han så, som nu, er aktual med en film om en lille mand i klemme mellem medier og myndigheder, ja, så melder spørgsmålet sig uvægerligt: Er det et indlæg i den politiske debat?

For mig at se er svaret ja, når Eastwood i "Richard Jewell", der er hans 39. film, fortæller en historie baseret

på virkelige begivenheder, men manipulerer dem, for at en særlig pointe kan træde frem.

Handlingen udspiller sig under OL i Atlanta i 1996, hvor sikkerhedsvagten Richard Jewell opdager en mistænkelig rygsæk under en bænke. Det lykkes ham at få folkemængden på afstand, inden en bombe eksploderer og sårer og dræber. Uden Jewells indsats var det gået meget værre, og den tykke, godhjertede og hjemmeboende Jewell bliver udråbt til en helt i medierne.

Men FBI undersøger helt rutinemæssigt Jewells motiv for at finde ud af, om han er en såkaldt falsk helt. Altså, om han selv har plantet bomben for at kunne redde folk

fra den og siden blive hyldet. Den vinkel i efterforskningen får en journalist kendskab til ved at gå i seng med den ledende FBI-agent, og med et er Jewell hovedmistænkt på alle landets forsider.

Det er grundhistorien i "Richard Jewell", der tegnes af både blændende og kiksede skuespilpræstationer. I hovedrollen er Paul Walter Hauser troværdig som Jewell, nav og nobel, donut-overvægtig og med drømme om en karriere som rigtig politimand, som andre griner ad. Overbevisende er også Sam Rockwell i rollen som hans kontorgrå advokat, mens John Hamm er forbløffende bovlam som den glatte FBI-agent, og Olivia Wilde over-

spiller som den skruppelløse journalist Kathy Scruggs.

Netop Scruggs er afgørende. Det er hende, der har sex med agenten for at få historien om efterforskningen, og det er hende, der får alt til at falde sammen om den uskyldige Jewell. Problemet er bare, at virkelighedens Scruggs – der døde i 2001 – aldrig gik i seng med nogen for at få sin historie. Det har flere kilder, der var tæt på hende, oplyst.

Det rejser først det etiske spørgsmål om, hvorvidt man som kunstner må ændre så radikalt i en virkelig historie. Siden må man spørge sig selv om, hvorfor ændringen har fundet sted. Og her er det, at kendskabet til Eastwoods politiske sympatier melder sig. For med ændringen viser fil-

men – helt bogstaveligt – hvordan myndighederne og medierne er i seng med hinanden, at de udgør en slags "dyb stat", og at taberen er den almindelige amerikaner, der bare prøver at gøre sit bedste.

"Richard Jewell" er Eastwoods 39. film og en svær størrelse at forholde sig til. Den er, som alle Eastwood-film, fortalt i et sikkert og klassisk filmsprog, og er man i stand til at se bort fra det kyniske misbrug af Scruggs midt i en Trump-tid, rummer den sine steder en vedkommende varme, ligesom den i nogle scener lyser med charme og humor.

Men den er også for ensidig i sin skildring af Jewell som

en ejegod amerikaner, der måske ikke ligner nogen af de kyniske og egenrådige helte, Eastwood selv har spillet tidligere i karrieren – fra "Manden uden navn" til "Dirty Harry" – men er den sande helt i en ny virkelighed fuld

af utroværdige magthavere. Virkeligheden er bare ikke så enkel uden for filmræddet. Den lille mand er ikke altid god, og magthavere ikke altid utroværdige. Heller ikke i et land, der er ved at gå til i polarisering og ulighed.

ANNO 1994
DANSKE SLOTTE
& HERREGAARDE
Gavekort til:
Et kongerige af oplevelser
www.slotte-herregarde.dk/gavekort